

До 300-річчя
від дня народження
Григорія Савича
СКОВОРОДИ

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за результатами XVIII Міжнародної
науково-практичної конференції
(12–13 травня 2022 р., м. Харків)**

Харків 2022

Мікеладзе Т. Особливості наративного дослідження	198
Мкртічян О. Впровадження технології формування творчого потенціалу в майбутніх вихователів в освітньому процесі ЗВО	202
Овсепян С., Кіракосян Л. Ефективність занять шахами в дитячому садку	206
Остапенко А. Філософські витoki критичного мислення	210
Рудічєва Н. Особливості формування аксіологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку	212
Сеньовська Н., Нестайко І. Застосування та аналіз вебінарів як форми організації навчання . .	214
Середа М., Ічанська Н. Особливості дистанційного навчання під час вивчення математики	216
Tavdgiridze L., Sherozia N., Doborjginidze D. Creative thinking – one of the challenges of the education system	218
Ткаченко М. Формування сценарно-режисерських навичок як компонент професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва	225
У Юе. Методи підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до поліхудожнього виховання учнів в умовах інтегрованого навчання	229
Khoderyan B., Harutyunyan A. The study of wood elasticity as a factor in the development of technical knowledge of students	231
Чжан Хао. Методологія діагностики розвитку музичальності дітей дошкільного віку в Україні та КНР	236
Чжао Бейбей. Образотворча діяльність школярів України та КНР у позаурочний час	241
Чжоу Тінтін. Питання організації методичної роботи з музичного розвитку дітей	244
Шурпик О., Ічанська Н. Інформаційні технології у навчанні вищої математики	246
МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПСИХОЛОГІЇ.	249
Карапетян В., Кіракосян Л., Оганесян Ш. Методи самопізнання у старшому дошкільному віці .	250
Конєва К., Малихіна О. Особливості вивчення міжособистісних взаємин молодших дошкільників з однолітками	254
Концева О., Серга Т. Психологічний зміст феномену задоволеності шлюбom	256
Лапенко Я., Серга Т. Психолого-педагогічні методи корекції емоційно-вольової сфери дітей з затримкою психічного розвитку	260
Лубенець Ю., Серга Т. Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку в умовах перебування на прифронтових територіях	263
Малихіна О. Фасилітативний підхід у діяльності вихователя: актуальні проблеми дослідження . .	265
Хачатрян Н., Карапетян В. Сутність психологічної сумісності: аналіз основних понять	267
Цуркан І., Серга Т. Психодіагностичний інструментарій дослідження кар'єрних орієнтацій студентів закладів вищої освіти	271
Шишова О. Невербальні засоби взаємодії волонтера з клієнтами	273

Чжао Бейбей

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
Харків, Україна

ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛЯРІВ УКРАЇНИ ТА КНР У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

У КНР свого часу стратегічну лінію розвитку мистецької освіти визначили ключові документи, до яких насамперед відносимо Національний план розвитку шкільної мистецької освіти в 2001–2010 рр. (2002 р.). Документ визначив основні напрями удосконалення роботи з естетичного виховання дітей і молоді. Серед них на особливу увагу заслуговує позакласна та позашкільна мистецька робота, що має утворювати єдине культурно-мистецьке середовище закладу освіти та місцевої громади. У виокремленні такого стратегічного напрямку роботи вбачаємо реалізацію сформульованого ще на початку 1990-х рр. відомим методологом педагогіки В. Ледньовим (1991) принципу подвійного входження компонентів у загальну систему. Згідно з названим принципом, мистецька освіта і, зокрема, образотворча діяльність має бути представлена у системі шкільної освіти, по-перше, експліцитно – у вигляді окремої навчальної дисципліни (Малювання), по-друге, імпліцитно – у різнобічних міжпредметних зв'язках з іншими навчальними дисциплінами циклів природничо-математичної, гуманітарної, мовної тощо підготовки, що входять до навчального плану початкової і середньої школи, а також з позакласною та позашкільною активністю учнів (中华人民共和国教育部, 2002).

Пізніше, у 2015 р. побачив світ інший важливий документ – Думки Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах (国务院办公厅, 2015). Документ окремо наголошує на важливості «практики естетичного виховання» (ст. 6) і пропонує запровадити систему обліку позакласної, зокрема, образотворчої діяльності учнів.

Так, зазначається, що участь учнів у громадських і місцевих культурно-мистецьких заходах, вивчення етнічного народного мистецтва, відвідування театральних вистав і художніх виставок має бути змістом позакласної мистецької освіти, підлягати обліку й надавати інформацію для оцінювання якості художньої діяльності учнів. Школи всіх рівнів і типів мають бути наближеними до життя місцевої громади, а також активно досліджувати та створювати форми естетичного виховання з урахуванням місцевих умов і рівня когнітивного розвитку та психологічних особливостей учнів.

Пропонується (ст. 7) розвивати та використовувати мистецькі ресурси місцевих народів та розширювати тим самим освітній простір.

Також естетичне виховання має проходити через усі сторони всього процесу шкільного виховання і проникати в усі навчальні дисципліни при викладанні таких гуманітарних наук, як китайська мова та історія. Документ пропонує глибоко вивчити естетичну освітню цінність природничих дисциплін, таких як математика та фізика. Рекомендовано посилити інтеграцію естетичного виховання з моральним вихованням, інтелектуальним розвитком і фізичним вихованням, поєднати його з викладанням різних дисциплін і соціальною практикою.

Приблизно в ті ж роки, що й Національний план розвитку шкільної мистецької освіти в КНР, у 2004 р. в Україні були розроблені Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах (МОН України, АПН України, 2004).

У Концепції окремий розділ (р. 7) присвячено ролі соціокультурного середовища в художньо-естетичній освіті та вихованні учнів. При цьому зазначається, що естетичне середовище закладу освіти має бути відкритим до активної взаємодії з навколишнім соціокультурним середовищем.

Наголошується, що школа не просто має бути відкритою до контактів із закладами культури і мистецтв (музеями, філармоніями, театрами тощо), до взаємодії з професійними та самодіяльними мистецькими колективами і відомими митцями. Саме заклад освіти має стати ініціатором таких контактів (МОН України, АПН України, 2004).

Упорядники Концепції вважають, що оновлення має торкнутися і зв'язків школи з сімейно-родинним оточенням учнів. Вони переконані, що залучення батьків до творчої співпраці сприятиме збереженню народних традицій і звичаїв, забезпеченню духовної спадкоємності поколінь (МОН України, АПН України, 2004).

Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах (МОН України, АПН України, 2004) увесь свій другий розділ присвячує художньо-естетичному вихованню учнів у позаурочній діяльності. Розробники виходять із того, що недостатньо забезпечити умови для опанування учнями системи знань і вмінь, включити їх у художню, образотворчу діяльність на уроці. Разом із тим необхідно виховувати ціннісне ставлення учнів до мистецтва через їхній власний емоційно забарвлений досвід у широкому освітньому контексті, що охоплює позакласну та позашкільну діяльність.

Розробники документу в підрозділі, присвяченому створенню художньо-естетичного середовища (2.2), окреслюють його як «діяльнісну основу та стійку сукупність наявних, культурних цінностей; воно, з одного боку, вбирає в себе предметну сферу, певним чином організовані предметні результати художньо-творчої діяльності, а з

другого, – форми відносин людей із реаліями культури, естетичного оточення» (МОН України, АПН України, 2004).

Наголошується на необхідності розширення художньо-естетичного середовища щонайменше до кордонів місцевої громади й орієнтувати учнів не на механічне запам'ятовування інформації, а на активне і творче освоєння мистецтва рідного краю. Тут принагідно звернемо увагу на слова «активне і творче освоєння», що недвозначно вказують на участь самих учнів у вдосконаленні і творенні художньо-естетичного середовища.

Отже, підсумовуючи, зауважимо, що вже на початку ХХІ століття педагоги і Китаю, і України усвідомили необхідність використання широких можливостей, які створює для мистецької освіти освітнє середовище, потрактоване широко – як простір, не лише самого закладу освіти, але й місцевої громади. При цьому в обох наших країнах педагогів закликають не обмежувати учнів пасивним спогляданням, а залучати їх до активного вдосконалення і творення мистецького простору. Тут мова йде, з-поміж іншого, про образотворчу діяльність учнів: організацію виставок учнівських робіт, виготовлення подарунків до свят, святкове оформлення приміщень закладу освіти, виготовлення плакатів, постерів, реклами, малих скульптурних форм, виконання дизайнерських проєктів тощо для прикрашання приміщень закладу освіти та громадського простору.

Література

- Леднёв, В. С. (1991). *Содержание образования: сущность, структура, перспективы*. Высшая. школа.
- МОН України, & АПН України. (2004). Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. *Про затвердження Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексної програми художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах* : Наказ від 25.02.2004 № 151/11. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11290-04/sp:max100
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2002). 全国学校艺术教育发展规划 (2001–2010年) 的通知 [Повідомлення про друк і розповсюдження "Національного плану розвитку шкільної мистецької освіти (2001–2010)"]. <http://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTOTAL-YJSM200301000.htm>
- 国务院办公厅 [Генеральний офіс Державної ради]. (2015). 国务院办公厅关于全面加强和改进学校美育工作的意见 [Думки Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах]. http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm
- 郭艺涵 [Гуо Іхан]. (2020). 中小学美术教育的德育价值 [Моральна цінність художньої освіти в початковій та середній школах]. *中国教育学报* [Китайський журнал освіти], (09), 101–102.